

Granskning av arbets- marknads- verksamheten

Melleruds kommun

Januari 2024

Peter Aschberg, certifierad kommunal revisor

Ellen Håkansson

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Melleruds kommun genomfört en granskning av arbetsmarknadsverksamheten. Granskningens syfte är att granska om socialnämnden säkerställer en ändamålsenlig och effektiv styrning och ledning av arbetsmarknadsverksamheten.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden *i allt väsentligt* har säkerställt en ändamålsenlig och effektiv styrning och ledning av arbetsmarknadsverksamheten.

Nedan framgår våra bedömningar av varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns det tydliga mål, riktlinjer och rutiner för verksamhetens arbete?	Ja
Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning för verksamhetens arbete?	Ja
Sker det en tillfredsställande uppföljning, utvärdering och analys av insatsernas resultat och effekter?	Ja
Finns det välfungerande rutiner för samverkan med relevanta samverkansparter, såväl internt som externt?	Ja
Sker det en tillfredsställande återrapportering till socialnämnden?	Nej

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar som vi har gjort i granskningen önskar vi lämna följande rekommendationer:

- Överväg att fastställa mål och nyckeltal med direkt koppling till arbetsmarknadsverksamheten för att tydliggöra styrningen och underlätta uppföljningen.
- Säkerställ att det årligen finns en handlingsplan för socialnämndens verksamhet enligt direktiven i styr- och ledningssystemet.
- Förtydliga ansvarsfördelningen i reglementen mellan socialnämnden och kommunstyrelsen, vad gäller ansvaret som arbetslöshetsnämnd, enligt Lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd.
- För att säkerställa tillräcklig intern kontroll bör nämnden utveckla sin uppföljning av arbetsmarknadsverksamhetens utveckling, resultat och hur samverkan, både internt och externt, fungerar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	6
Mål, riktlinjer och rutiner för verksamhetens arbete	6
Bedömning	12
Roll- och ansvarsfördelning	13
Bedömning	14
Uppföljning, utvärdering och analys	14
Bedömning	17
Samverkan, internt och externt	17
Bedömning	21
Återrapportering till socialnämnden	22
Bedömning	23
Samlad bedömning	24
Rekommendationer	24
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	25

Inledning

Bakgrund

Arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvar men trots det ser vi att kommunerna gör allt fler insatser för att få människor i meningsfull sysselsättning. I detta sammanhang blir också samverkan mellan kommunerna, staten, näringslivet och civilsamhället en viktig aspekt av att få till en stabil grund för en etablering på arbetsmarknaden.

Utifrån de regelverk och resurser som finns, kan kommunerna utveckla sin samverkan med Arbetsförmedlingen i planeringen av etableringsinsatserna. Kommunerna kan också själva och i samverkan med andra kommuner, verka för att anpassa studie och yrkesvägledning samt utbud i vuxenutbildningen efter individernas olika behov och möjligheterna på den lokala och regionala arbetsmarknaden. Utifrån genomförd risk- och väsentlighetsanalys har därför revisorerna valt att granska kommunens arbetsmarknadsverksamhet.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet är att granska om socialnämnden säkerställer en ändamålsenlig och effektiv styrning och ledning av arbetsmarknadsverksamheten. Revisionsfrågor för att besvara granskningens syfte är följande:

- Finns det tydliga mål, riktlinjer och rutiner för verksamhetens arbete?
- Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning för verksamhetens arbete?
- Sker det en tillfredsställande uppföljning, utvärdering och analys av insatsernas resultat och effekter?
- Finns det välfungerande rutiner för samverkan med relevanta samverkansparter, såväl internt som externt?
- Sker det en tillfredsställande återrapportering till socialnämnden?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Styrande dokument på området
 - Rutiner och riktlinjer
 - Reglemente

Avgränsning

Granskningen avgränsas till socialnämndens ansvarsområde. Granskningen avser revisionsår 2023.

Metod

Granskningen har genomförts med hjälp av intervjuer med socialnämndens presidium, enhetschef, verksamhetschef, verksamhetsföreträdare för arbetsmarknadsverksamheten, samt två representanter från Samordningsförbundet samt en representant från Arbetsförmedlingen. Vidare har granskning skett av relevanta dokument såsom reglemente, riktlinjer, rutiner och mål och budgetdokument. En protokollsgenomgång har gjorts från oktober 2022 till och med november 2023.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Revisionsrapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner.

Granskningsresultat

Inledning

I följande avsnitt redovisas de iakttagelser vi har gjort i samband med vår granskning. Rapporten inleds med en kort bakgrund om hur arbetet är organiserat i Melleruds kommun. För varje revisionsfråga redovisas de iakttagelser som vi har gjort. Varje revisionsfråga avslutas med en bedömning. I slutet av denna rapport finns en sammanfattande bedömning tillsammans med de rekommendationer som vi önskar lämna till socialnämnden.

Organisation

I intervjuer och av underlag framgår det att det för socialnämndens verksamhet finns ett nära samarbete med Bengtsfors kommun, där socialchef, verksamhetschefer och några andra funktioner, exempelvis medicinskt ansvarig sjuksköterska, delas mellan kommunerna.

I intervjuer framgår att arbetsmarknadsenheten har haft olika organisationstillhörighet de senaste åren. Sedan början av år 2022 ingår arbetsmarknadsenheten i Arbete- och integrationsenheten (AI) inom socialnämndens verksamhet. Arbete och integrationsenheten erbjuder olika insatser som stödjer individer till att bli delaktiga på arbetsmarknaden och nå en egen försörjning. Aktivt samarbete sker bland annat med kommunens övriga enheter, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, regionen och företag.

Förvaltningen beskriver att organisationen kring arbetsmarknadsinsatser för individer som står långt ifrån arbetsmarknaden, är organiserad på följande sätt i Melleruds kommun:

Arbete och integrationsenheten (AI), handlägger ärenden som rör ekonomiskt bistånd, dödsbon, budget- och skuldrådgivning, bostadssociala kontrakt, integration och arbetsmarknadsåtgärder. Enheten består totalt av 12 anställda. Vid tillfället för granskningen finns en vakans avseende en socialsekreterare och en handläggare. Av intervjuer framgår att det ses som en fördel att arbeta i direkt närhet till socialsekreterare som handlägger ekonomiskt bistånd.

I intervjuer framkommer att deltagare som har praktikplats och olika typer av sysselsättning i arbetsmarknadsenhetens verksamhet (AME) i dagsläget uppgår till cirka 25 deltagare.

Målgrupp

Den prioriterade målgruppen i externt och internt arbetsmarknadsarbete är arbetsökande mellan 16–64 år. I samverkan med Arbetsförmedlingen är målgruppen de som befinner sig i välfärdssystemet och som av parterna bedöms vara prioriterade för samverkan. Det betyder att organisationerna samarbetar där deras reguljära uppdrag var för sig inte täcker in målgruppens behov. De som kan vara aktuella för detta beskrivs bland annat vara unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning, personer som har funktionsnedsättning eller är arbetssökande i kombination med försörjningsstöd. I intervjuer med förvaltningen framkommer att ett aktivt arbete med att minska antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har resulterat i att antalet gått från 78 till 60 hushåll sedan januari 2022.

Individerna som inte längre har försörjningsstöd var enligt intervjuerna närmare arbetsmarknaden än de som AME arbetar med nu.

I kontakt med förvaltningen framgår att antalet arbetslösa som deltar i arbetsmarknadsåtgärder har minskat från 303 år 2019 till 208 år 2022, 21 stycken var mellan 18–24 år 2022. Det totala antalet arbetslösa i Melleruds kommun 2022 (16–64 år) var 333 personer.

Arbetsmarknadsinsatsernas relation till ekonomiskt bistånd

Enheten tar emot ansökningar och utreder möjligheten till ekonomiskt bistånd. Bistånd kan villkoras enligt socialtjänstlagen 4 kapitel 4 §, att "delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd". Arbetet med villkorat bistånd med motprestation, används inte i någon större utsträckning enligt intervjuerna med förvaltningen. Det krav som används är i stället planeringen i handlingsplanen, som behöver följas för att ekonomiskt bistånd ska betalas ut. Någon närvarorapportering vid arbetsmarknadsåtgärd, som underlag för ekonomiskt bistånd, tillämpas inte. Det sker i stället en dialog med ekonomiskt bistånd om individen deltar i verksamheten enligt den individuella planen.

Handlingsplanen följs regelbundet upp. Enligt blanketten för ekonomiskt bistånd som granskningen erhållit, ska individen själv peka ut vilka verksamheter denne kan behöva hjälp ifrån för att bli självförsörjande. Där listas såväl externa som interna parter. Personer som har svårigheter att komma ut på arbetsmarknaden, kan få praktik och arbete med lönestöd för att på sikt bli självförsörjande. Personer som står långt från arbetsmarknaden, kan få sysselsättningsplats och arbetsträning eller ingå i projektet "Gränsgångare", som startade upp i februari 2023. Detta projekt följs av en forskare. Granskningen har erhållit "Avtal gällande arbetsmarknadskonsulent" som utför uppdrag som finansieras av Samordningsförbundet Väst via ESF-projekt¹. Samordningsförbundet bistår bland annat Mellerud med rehabvägledare och arbetsförmågeutredningar.

Mål, riktlinjer och rutiner för verksamhetens arbete

Revisionsfråga 1: Finns det tydliga mål, riktlinjer och rutiner för verksamhetens arbete?

Mål och uppdrag

I dokumentet "Budget 2023 och plan 2024–2025" för Melleruds kommun presenteras kommunfullmäktiges mål. Av tre övergripande mål är det ett mål som berör granskningsområdet:

1. Tar ansvar för vår livsmiljö, arbetar förebyggande och värnar förutsättningarna för ett gott liv i ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

Enligt dokumentet styr- och ledningssystem för Melleruds kommun, reviderat av fullmäktige 2019-04-24, § 47, ska nämnden årligen ta fram mål för verksamheten som ska utgå från fullmäktigemålen. Socialnämnden fastställde sina mål för år 2023 på sammanträdet 2022-12-20, § 201. Med utgångspunkt i fullmäktiges mål anger socialnämndens mål att:

¹ Svenska ESF-rådet är myndigheten som förvaltar den Europeiska socialfonden. De driver utveckling och innovation för en inkluderande arbetsmarknad, <https://www.esf.se/>

1. Socialförvaltningen ska ha en god grund i digitaliseringsarbetet
2. Socialförvaltningen ska ha väl fungerande bemanningsprocesser
3. Socialförvaltningen ska ha väl implementerade strategier för kompetensförsörjning. Detta mål 3 kopplas till fullmäktigemålet ovan. Av delårsbokslut för Arbete och integration år 2023, framgår att målet mäts genom nyckeltalet personalomsättning.
4. Socialförvaltningen ska präglas av delaktighet och ett aktivt medarbetarskap

Enligt styr- och ledningssystemet ska en handlingsplan, som beskriver hur förvaltningen kommer att arbeta för att nå nämndens fastställda verksamhetsmål, finnas och årligen revideras i samband med att förvaltningen får sitt uppdrag av nämnden. Vi har i granskningen efterfrågat men inte erhållit en handlingsplan för socialförvaltningen för år 2023. I granskningen har vi dock tagit del av arbete- och integrationsenhetens uppdragsbeskrivning som anger följande:

- Att utreda, bedöma och erbjuda kvalitativa insatser i syfte att frigöra den enskildes egna resurser mot självförsörjning och ett självständigt liv.
- Handläggning och utredning av ekonomiskt bistånd
- Samordnad individuell plan (SIP) eller Gemensam individuell plan (GIP) som är en lokalt anpassat samverkansverktyg för individerna
- Handläggning av ärenden av våld i nära relationer
- Arbetsmarknadsåtgärder; coacha, vägleda, följa upp)
- Integrationsarbete; coacha, vägleda för integrering i samhället
- Lokal handläggningsmodell 24+24+48, (siffrorna står för tidsintervallen mellan stegen fram till arbetsmarknadsinsats)
- Indikatorer för stegförlyttning enligt dansk studie vid namn BIP – som är under implementering
- Samverkan internt inom kommunen med Individ och familjeomsorgen, och externt med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, regionen samt andra kommunala parter centralt för att få till parallella insatser för den enskilde samt
- Samverkan och samfinansierade insatser med Samordningsförbundet Väst

Av intervju med nämndens presidium framgår att socialnämnden arbetat vidare med mål som kommunstyrelsen fastställde år 2020 avseende att minska kostnader för ekonomiskt bistånd samt att säkerställa ett bra flöde i arbetsmarknadsverksamheten. Båda dessa ambitioner framgår även som styrande i intervjuer med tjänstepersoner men som framgår ovan, är de av nämnden inte fastställda mål för arbetsmarknadsverksamheten.

Målsättningen med Melleruds kommuns överenskommelse med Arbetsförmedlingen (daterad 2022-12-07), är att långsiktigt och varaktigt minska arbetslösheten och öka andelen som uppbär egen försörjning. Överenskommelsen har lokala mål som avser; sam-

verkan i planeringen kring individer, samarbetet mellan kommunerna så som att vidareutveckla "jobbspår"² och arbeta med kompetensförsörjning samt att fler individer påbörjar och slutför en utbildning. Målen följs enligt överenskommelsen upp i antingen styrgrupp eller en specifik arbetsgrupp.

Rutiner och riktlinjer

I Granskningen har vi tagit del av följande rutiner och riktlinjer som är relevanta för granskningen.

Rutin för anställning med lönestöd inom AME

Syftet med "Rutinen gällande lönestöd inom AME:s verksamhet", (2023-05-08) är enligt beskrivningen att säkerställa att anställning av person med någon form av lönestöd inom och via AME, sker på ett arbetsrättsligt korrekt sätt. Utöver detta ska samtliga berörda under anställningsprocessen veta sin roll och sitt ansvar. Rutinen ska skapa goda förutsättningar för en smidig samverkan både inom enheten och med externa samverkanspartners. Rutinen beskriver samtliga steg under anställningen.

Rutin vid anställning med lönestöd vid annan kommunal verksamhet

Granskningen har även erhållit "Rutin för anställning med lönestöd vid annan kommunal verksamhet" daterad 2023-05-04. Syftet med rutinen är detsamma som anställningsstöd inom AME, men denna rutin gäller även annan kommunal verksamhet. Dessutom beskrivs ansvar, användningsfrekvens och dokumentansvarig i denna rutin. Rutinen innehåller en processkarta från överenskommelse om anställning till ansökan, anställningsavtal, introduktionssamtal och eventuell förlängning.

Rutin vid anställning med anställningsstöd

Granskningen har erhållit ett dokument som har rubriken "Rutin vid anställning med anställningsstöd". Syftet med rutinen är att ha ett gemensamt förhållningssätt för arbetsgivare vid anställningar enligt BEA³ med anställningsstöd från Arbetsförmedlingen samt vid anställningar enligt HÖK/AB med anställningsstöd från Arbetsförmedlingen⁴. Av rutinen framgår även att Melleruds kommun ska sträva efter att ge alla individer möjligheten till en reguljär anställning. Detta ska ske genom att skapa rätt förutsättningar för individen till arbete och bidra till att stärka individen inför en anställning som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Offentlig skyddat arbete (OSA)

I dokumentet "Rutin – metodbeskrivning" (2023-03-27) finns det en metodbeskrivning av offentlig skyddat arbete (OSA) i Melleruds kommun. OSA-metoden i Mellerud är ett samarbete mellan Melleruds kommun och Arbetsförmedlingen. Syftet med metoden är att erbjuda ett stöd för individer med socialmedicinska arbetshinder att kunna närma sig den reguljära arbetsmarknaden. Målet är att minst 50% av deltagarna går vidare till ut-

² "Jobbspår" förklaras ytterligare under revisionsfråga 4.

³ BEA är ett avtal för arbetspolitiska insatser som endast kan användas inom kommunal/regional sektor. Avtalet har i stora delar avvikelser från lagen om anställningsskydd,

⁴ HÖK/AB är ett centralt kollektivavtal som gäller för Sveriges kommuner, regioner och landsting. BEA är ett avtal för arbetspolitiska insatser som endast kan användas inom kommunal/regional sektor. Avtalet har i stora delar avvikelser från lagen om anställningsskydd, Lagen om anställningsskydd (LAS) och HÖK/AB. Avtalet reglerar de anställningsvillkor som gäller för arbetstagare som anställs enligt BEA avtalet.

bildning eller ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Arbetet består av en arbetsgruppen som består av handläggare och socialsekreterare på Arbete och integrationsenheten, (AI), och Vuxenenheten, Individ- och familjeomsorgen, (IFO) samt Arbetsförmedlingen. För att stärka samarbetet ska myndigheterna sträva efter att samma handläggare deltar i arbetsgruppen under längre tid. Processkartan i rutinen, beskriver varje steg från bedömning, till förberedande period, arbetspraktik och OSA-anställning till egen försörjning.

Riktlinje

I granskningen har vi erhållit en riktlinje som innehåller handlägningsprocessen för ekonomiskt bistånd (daterad 2022-11-22). Där beskrivs att arbete med ekonomiskt bistånd är ett tvådelat uppdrag, där man:

1. ska hjälpa, stödja och motivera människor att finna vägar till självförsörjning och
2. pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden.

I granskningen har vi även erhållit en presentation som beskriver den lokalt framtagna handläggningmodellen för arbetsmarknadsinsatser och försörjningsstöd, som finns i Melleruds kommun. Kort beskrivet är det första steget "nyansökan". I de fall då ansökan får ett gynnande beslut⁵ ska det maximalt ta 10 dagar för att få till stånd ett sådant beslut. Efter detta ska en individuell plan upprättas. Efter att den individuella planen upprättats ska det ta maximalt 24 timmar till att ett möte och en kartläggning med en arbetsmarknadscoach genomförs. Detta följs av ett möte för verkställande av insats. Även detta möte ska ske inom 24 h. Detta följs enligt beskrivningen av att det finns en aktivitet/sysselsättning inom 48 timmar från det sista mötet. Detta arbetssätt benämns "Handläggningsmodell 24+24+48", namngiven utefter tidsangivelserna som förklarats ovan. I intervjuer framkommer att arbetssättet bygger på regelbundna avstämningsmöten och nära kontakt mellan handläggare på ekonomiskt bistånd och personalen inom arbetsmarknadsverksamheten. Detta krävs för att snabbt fånga upp nyansökningar inom ekonomiskt bistånd och möjliggöra målet att individen ska vara i någon form av insats inom en vecka.

Insatserna

Insatserna som erbjuds efter "handläggningmodellen 24+24+48" för målgruppen som står långt ifrån arbetsmarknaden är:

⁵ Enligt socialtjänstlagens 4 kap 1 §

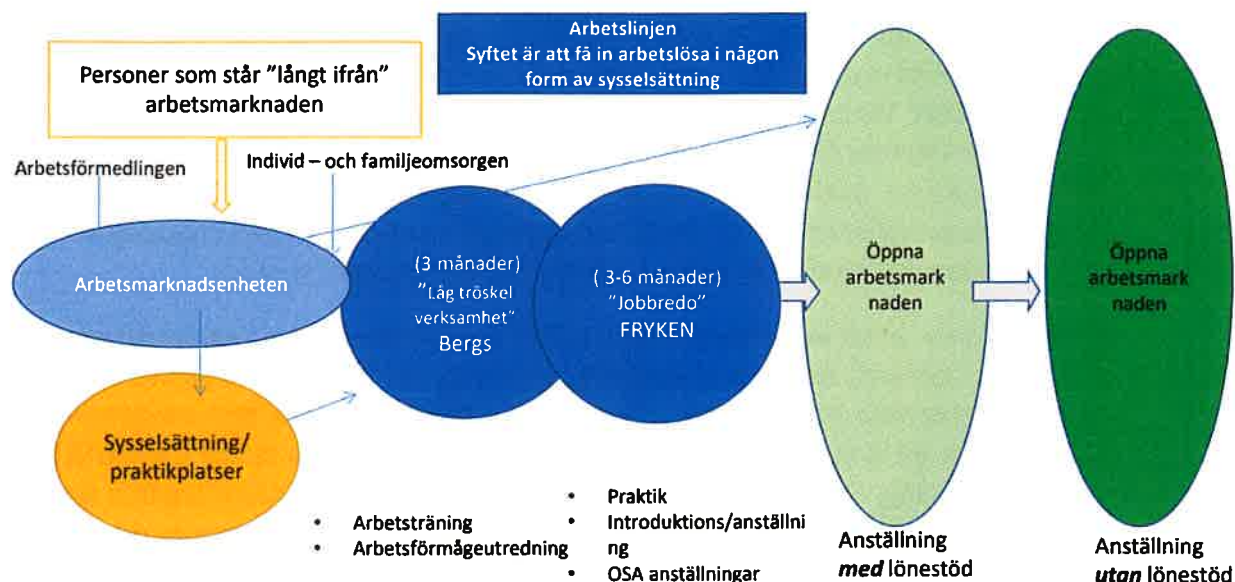

Bild 1: Illustration av insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden.

- Bergs:** är i första hand till för de kommuninvånare som av någon anledning har en nedsatt arbetsförmåga. Bergs verksamhet består av 8–10 OSA anställningar⁶, utöver det erbjuds fler sysselsättningsplatser. På Bergs sysselsättningsplatser genomförs arbetsplatsträningar. Det är en så kallad "lågtröskelverksamhet" för deltagarna. Enligt intervju utgår antal arbetsdagar per vecka, arbetstider och arbetsuppgifter helt från individens behov. Målsättningen är att efter en tid komma vidare till annan praktik-/anställning med anpassningar utifrån individens förutsättningar. I lokalerna på Bergs kan Samordningsförbundet genomföra sina arbetsförmågeutredningar. Enligt dokument som granskning erhållit arbetar man på Bergs sysselsättningsplatser med återbruksverksamhet men övriga sysslor såsom yttre och inre skötsel förekommer också. Antalet deltagare är i dagsläget åtta men målet och budgeten täcker tio deltagare. Platserna erbjuds bland annat till de som har psykisk ohälsa och missbruk och i fall av missbruk förekommer såväl drogtestar som samarbete med vuxenheten inom individ- och familjeomsorgen.
- Fryken:** är till för de som står något närmare arbetsmarknaden än de på Bergs. Arbetsuppgifter vid Fryken är snickeri, renovering av möbler, lättare arbetsuppgifter inom produktion samt röjning med mera. Här utförs även vissa uppdrag åt kommunen såsom biltvätt, tvätterier och flyttjänst. Under Fryken finns verksamheten Återbruket, som via Frykens handel säljer renoverade möbler och husgeråd. Därutöver bedrivs Café Älvan i Frykens regi. Placering på Fryken går via handläggare/coach på AME, enligt dokumentationen granskningen erhållit. Här arbetar man med praktik, introduktionsanställningar och OSA-anställningar. Denna insats kan antingen följas av anställning med eller utan lönestöd på den öppna arbetsmarknaden. Lönestöd kan också fås inom den kommunala verksamheten.

⁶ Offentlig skyddat arbete (OSA) i Melleruds kommun. OSA-metoden i Mellerud är ett samarbete mellan Melleruds kommun och Arbetsförmedlingen. Syftet med metoden är att erbjuda ett stöd för individer med socialmedicinska arbetshinder så att individen ska kunna närma sig den reguljära arbetsmarknaden.

- *Spåret*: Utöver det som nämnts, finns en verksamhet som är en samordnad plattform för olika myndigheter som delvis drivs av personal från Svenska kyrkan och civilsamhället. Verksamheten har öppet några timmar, två dagar i veckan och består av att deltagarna får bolla idéer och tankar om framtiden, äter frukost tillsammans, tränar på gym, spelar biljard, söker jobb och/eller får läxhjälp. Verksamheten finns till för deltagare mellan 16 - 30 år. Ett exempel på insatser som kan erbjudas efter handläggningmodellen är att gå till Spåret ett par timmar i veckan.
- *Stegets före*; är ett samarbetsprojekt mellan kommunerna inom Leader framtidsbygder Dalsland, Årjäng och Munkedal som bedrivits i flera år. Projektet följs nu av ett annat projekt *Stegets vidare*, där huvudsyftet är att utveckla en konkret samarbetsmodell för ett långsiktigt och effektivt integrationsarbete som stöttar utlandsfödda till sysselsättning. Enligt uppgift från projektledaren har många deltagare från Melleruds kommun medverkat i verksamheten som startade år 2017 och flera av dem är nu i arbete eller studier.

I övrigt använder Melleruds kommun även anställning med lönestöd inom AME och annan kommunal verksamhet samt anställning med anställningsstöd.

Öppenvården och arbetsmarknadsinsats

I kontakt med förvaltningen framkommer att arbetet med öppenvården utvecklats under hösten 2023. Tidigare var samverkan kring de individer som var långt ifrån arbetsmarknaden med beroende- och missbruksproblematik i form av behandlingssamtal och/eller provtagning. Under hösten utvecklades arbetet fram till steg 1 i form av aktivitet med öppenvårdsenheten. Syftet är att motivera individer med psykisk ohälsa och som står långt ifrån arbetsmarknaden att delta i sociala sammanhang. Via Lotsens dagverksamhet kan erbjudas lågtröskelaktivitet/sysselsättning för målgruppen. Lotsen erbjuder också möjlighet till olika aktiviteter, gemensamt eller individuellt samt meningsfull sysselsättning utifrån individens behov och önskan. Exempel på aktiviteter som Lotsen kan erbjuda är trädgårdsarbete, enklare snickeriverksamhet, skapande verksamhet samt gemensam bakning och matlagning. I "*Rutin för aktualisering av personer till Lotsen, Bergs, Fryken*" (odaterad) beskrivs syftet med rutinen att vara säkerställandet och skapandet av goda förutsättningar för en god och smidig samverkan inom Arbete och integrationsenheten (AI) och öppenvårdsenheten. I intervjuer framkommer att personer med missbruk kan delta i övriga arbetsmarknadsinsatser och att det då kan förekomma slumpmässiga och planerade drogtester i samverkan med öppenvårdsenheten.

Handlingsplan och processen för att främja kommunens integrationsarbete

I "Handlingsplanen för kommunens integrationsarbete", fastställd av kommunstyrelsen 2014-09-10 §108, beskrivs bland annat fördelningen av statsbidrag mellan nämnder och förvaltningar inom området samt att ett gemensamt prioriterat fokusområde är arbete.

Nämndernas och styrelsens uppföljning ska innehålla:

- Vilka mätbara mål som har satts upp i arbetet mot ökad integration
- Redogörelse av hur man har arbetat mot målen och vilka insatser som genomförts
- Redogörelse för vilka resultat man ser av arbetet
- Redovisning av hur integrationsperspektivet varit en del i verksamheternas arbete

I granskningen har vi efterfrågat nämndens sammanställning av detta arbete men inte erhållit någon. I intervjuerna framkommer att detta arbete är eftersatt men att det finns en förhoppning att ett kommande projekt ska integrera integrationshandlingsplanen i ett bredare perspektiv av social hållbarhet. Detta är enligt intervjuerna på gång men det har ännu inte konkretiserats i tidsplan eller tillvägagångssätt. Dock har vi noterat att kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-04-18, § 97, gav kommunchefen i uppdrag att revidera Melleruds kommuns integrationspolicy i samverkan med berörda förvaltningar. Revideringen skulle innebära att integrationspolicyn reviderades och uppdaterades i enlighet med föreliggande direktiv och riktlinjer. Förslaget skulle enligt protokollet redovisas för kommunstyrelsens arbetsutskott senast den 15 augusti 2023. Följande direktiv ska enligt protokollet bland annat tas i beaktning:

- Krav på heltidsaktivering som motprestation för mottagandet av ekonomiskt bistånd ska implementeras.

Vi har i protokollsgenomgången inte kunnat spåra att detta presenterats.

Bedömning

Finns det tydliga mål, riktlinjer och rutiner för verksamhetens arbete?

Bedömning: Ja

Av granskningen har vi inte kunnat identifiera några av socialnämnden fastställda mål som har direkt koppling till arbetsmarknadsverksamheten. Vi konstaterar även att det saknas en handlingsplan för socialnämndens verksamhet för år 2023.

De mål som berör arbetsmarknadsverksamheten framgår exempelvis av överenskommelsen med Arbetsförmedlingen. Med utgångspunkt i den uppdragsbeskrivning för enheten för arbete och integration vi har tagit del av, samt de målsättningar och viljeinriktningar som uttrycks i både riktlinjer och rutiner, anser vi att det finns en styrning av arbetsmarknadsverksamheten. Utifrån genomförda intervjuer anser vi även att det finns en samsyn om att arbetet med att hålla ned kostnaderna för ekonomiskt bistånd och att säkerställa ett bra flöde inom arbetsmarknadsverksamheten är högt prioriterat. Detta utgör därför grunden till att vi anser att socialnämnden bör överväga att fastställa egna tydligare mål för verksamheten, då de tillsammans med nyckeltal även underlättar nämndens uppföljning.

Vi bedömer även att det finns en tydlig målsättning med såväl intern som extern samverkan inom området.

Vi bedömer att det finns tydliga riktlinjer och rutiner för verksamhetens arbete. Vi ser särskilt positivt på handläggningmodellen 24+24+48 som vi också bedömer är förankrad i verksamheten.

Roll- och ansvarsfördelning

Revisionsfråga 2: Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning för verksamhetens arbete?

lakttagelser

Med utgångspunkt i den uppdragsbeskrivning som berörts under revisionsfråga 1, redogörs det i intervjuer för den utveckling som skett det senaste åren och att det är positivt att personalen som arbetar med arbetsmarknadsverksamheten, nu sitter nära personalen inom ekonomiskt bistånd. Den senaste flytten har även medfört att personalen sitter närmare sin enhetschef, vilket också anges vara positivt.

För att exemplifiera tydlighet i roll och ansvarsfördelning hänvisar intervjuade bland annat till rutinen för handlägningsmodell 24+24+48. Den redogör för roller och ansvar i processen och sammanfattas i nedanstående bild.

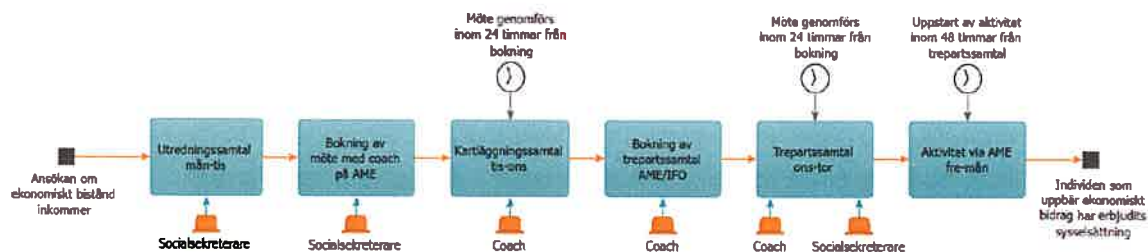

Bild 2: Illustration över handlägningsmodell 24+24+48 inklusive roller och ansvar.

Vid kontroll av övriga riktlinjer och rutiner kan vi konstatera att roll och ansvar för olika moment ingår. Exempel på detta framgår nedan:

I "Rutin vid anställning med anställningsstöd" daterad 2023-09-12, framkommer rollfördelningen vad gäller handlingsplanen och kontakt med verksamheten för individer med anställningsstöd. Handlingsplanen ska löpande följas upp med ansvarig kontaktperson och chef.

I "Rutin för aktualisering av personer till Lotsen, Bergs Fryken" framkommer att rutinen ska säkerställa efterlevnad av processen när det gäller en person som har behov av sysselsättning och/eller någon form av lönestöd. Säkerställandet bygger på att arbetet sker på ett korrekt sätt samt att samtliga berörda under processen vet sin roll och sitt ansvar. Detta kommer i sin tur underlätta arbetet för samtliga inblandade enligt rutinen. I rutinen framkommer även hur en person blir aktuell för respektive arbetsmarknadsinsats och att rutinen ska användas i det dagliga arbetet.

Av intervjuer framgår att personalen arbetar i enlighet med de riktlinjer och rutiner som finns. Både i interna och externa intervjuer anges även att roll- och ansvarsfördelning rörande Melleruds arbetsmarknadsverksamhet upplevs vara tydlig.

I socialnämndens reglemente har vi inte kunnat identifiera att det är socialnämnden som är arbetslöshetsnämnd i enlighet med Lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd. Vid vår kontroll framgår i stället att det är kommunstyrelsen som enligt sitt reglemente är integrations- och arbetslöshetsnämnd. I intervjuer framkommer att detta kan vara något som fallit mellan stolarna, alternativt att kommunstyrelsen vill ha en större del av uppsiktsplikten rörande verksamheten.

Bedömning

Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning för verksamhetens arbete?

Bedömning: Ja

Med utgångspunkt i våra iakttagelser, både av informationen i de olika styrdokument vi har tagit del av samt av vad som framgår i intervjuerna, är vår bedömning att det finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning för verksamhetens arbete.

Vi noterar att ansvaret för att vara integration- och arbetslöshetsnämnd idag ligger hos kommunstyrelsen. Vår bedömning är att ansvaret för att vara arbetslöshetsnämnd i dag ligger hos socialnämnden, vilket därför bör föranleda en revidering av kommunstyrelsens och socialnämndens reglementen.

Uppföljning, utvärdering och analys

Revisionsfråga 3: Sker det en tillfredsställande uppföljning, utvärdering och analys av insatsernas resultat och effekter?

Iakttagelser

Intern uppföljning

Granskningen har tagit del av en presentation av orsaken till minskningen av hushåll med ekonomiskt bistånd, som presenterades för socialnämnden 2022-03-29 § 45. Inför detta möte genomfördes en analys av vilken försörjning som försörjningsstödstagare erhållit i stället för försörjningsstöd. Den innehåller också ett avsnitt som beskriver framgångsfaktorerna bakom sjunkande försörjningsstöd, vilka bland annat anges vara:

- korrekta handlingar i ansökan,
- intern och extern samverkan
- handläggarring

Under rubriken handläggarring betonas att kommunen har aktiviteter att erbjuda som motkrav vid bedömningen av ekonomiskt bistånd. Dessutom betonas att man arbetar aktivt med vården, för att säkerställa att det finns en läkarbedömning av arbetsförmågan samt genomför egna arbetsförmågeutredning via samordningsförbundet.

I intervjuer framkommer att minskningen av hushåll med ekonomiskt bistånd och kostnad för försörjningsstöd har handlat om ett nämndsdrivet fokus på uppföljning av nyckeltal inom detta område.

Delår och årsredovisning

Beskrivningar i delårsrapport 2023 för Arbete och integrationsenheten ger en ekonomisk men också verksamhetsmässig lägesrapport av arbetsmarknadsarbetet. I redovisningen av ekonomi redovisas bland annat utvecklingen av utbetalning av ekonomiskt bistånd samt antal bidragshushåll.

Under rubriken "Framtid" beskrivs en analys av den förväntade lågkonjunktorens effekt på arbetsmarknadsarbetet. Delårsrapporten beskriver även samarbetet med Samordningsförbundet Väst. Samarbetet ska enligt rapporten fortsätta att utvecklas genom att arbetsförmågebedömningar ska möjliggöras i Mellerud i stället för på annan ort. Detta beskrivs kunna underlätta medverkan för den enskilde och för handläggaren. Som en effekt av denna flytt förväntas antalet arbetsförmågebedömningar att öka under 2024.

Enligt intervju med Samordningsförbundet kommer inte detta kunna genomföras. Anledningen är att arbetsförmågeutredningarna ska kunna bistås till alla medlemskommuner och har därför central placering i Uddevalla. Samordningsförbundet har två personer anställda för att göra arbetsförmågeutredningar. De utgår ifrån Uddevalla men åker även ut till kommuner och gör utredningar på plats om kommunen har lämpliga verksamheter för detta. Så är fallet i Mellerud inom verksamheten "Bergs". Några enskilda utredningar i Mellerud har gjorts i år enligt samordningsförbundet men det uppdämda behov som föranledde ett stort antal utredningar i samband med övergången till Samordningsförbundet Väst har enligt uppgift mattats av.

I delårsrapporten beskrivs även att samtliga handläggare inom enheten under 2023 har gått eller påbörjat utbildning i BIP. BIP baseras på en studie från Danmark som pekar ut och konkretiserar vilka faktorer som leder till stegförflyttning mot en anställning. Samordningsförbundet är enligt intervjuerna med och implementerar och utbildar i BIP. Åtgärdsplanen för 2024 beskrivs i intervjun vara att implementera av BIP i verksamheten och att den ska bidra till att säkerställa stegförflyttningar enligt rutiner som redan är på plats. Projektet "Gränsgångare" som tidigare beskrivits, har enligt delårsrapporten inletts i februari 2023 och förväntas ge effekt under år 2024.

Uppföljning på individ- och aggregerad nivå

Enligt intervjuerna sker arbetet med individuell uppföljning i den gemensamma individuella planeringen. Inom ramen för BIP, som håller på att implementeras, finns enligt intervjuer möjlighet att göra såväl en första mätning samt mäta progression i det enskilda fallet. Då utgår handläggaren från material från BIP och följer stegförflyttningen mot anställningsbarhet. På individnivå sker uppföljning i nära samarbete mellan arbetsledare och coacher.

Arbetet med uppföljning av individer på aggregerad nivå sker genom statistik från verksamhetssystemet och brukarenkäter, enligt intervjuerna. Förvaltningen har bistått granskningen med en sammanställning ur detta verksamhetssystem. Utdraget består av avslutningskoder för år 2022 och år 2023 fram till september. Avslutningskod betyder vad personen som inte längre har ekonomiskt bistånd har för annan sysselsättning/försörjning.

År	2022	2023 tom september
Annan ersättning	20	4
Arbete	20	11
Studier	1	0

Tabellen visar att under 2022 var de som gick från ekonomiskt bistånd till annan ersättning 20 stycken och lika många gick till arbete. 1 person gick vidare till studier under 2022. Under 2023 till och med augusti har 11 gått till arbete och 4 till annan ersättning. Annan ersättning kan innebära att man får ersättning från Försäkringskassan. Det totala antalet inskrivna år 2022 var enligt förvaltningen 300 personer.

Samordningsförbundet använder ett uppföljningsverktyg på individnivå, vid sidan av det som kommunen nu implementerar inom BIP. Samordningsförbundet sammanställer statistik för deltagare på aggregerad nivå för samtliga medlemskommuner.

Kolada

I Kolada, en öppen jämförelsedatabas för kommuner och regioner, kan Melleruds kommun jämföras med andra kommuner som liknar Melleruds kommun, exempelvis utifrån socioekonomiska förutsättningar.⁷ Statistiken via Kolada visar följande resultat för år 2022 avseende valda nyckeltal:

- *Nettokostnaden för ekonomiskt bistånd kr/inv.* var i Mellerud 1100 per invånare. Det är lägre än socioekonomiskt liknande kommuner (1834 kr).
- Även *nettokostnaden för arbetsmarknadsåtgärder kr/inv.*, 706 kr för Mellerud var lägre än i jämförelsegruppen, där den var 863 kr.
- Melleruds kommun har lika stor andel personer (43%) som *efter avslut börjat arbeta eller studera*, som socioekonomiskt liknande kommuner.
- När det gäller nyckeltalet *deltagare inom arbetsmarknadsverksamheten vars insatser har avslutats efter mer än 24 månader*, framgår att andelen för Melleruds kommun var 10 % och för socioekonomiskt lika kommuner 11 %.
- Enligt information från förvaltningen hade kommunen 333 deltagare i arbetsmarknadsinsatser år 2022. Det är fler än socioekonomiskt lika kommuner som låg på 211 deltagare.

I intervjuer anges att utvärdering av insatser kan utvecklas vidare främst med koppling till det pågående arbetet med att implementera BIP. Samtidigt framkommer även att analys sker löpande och att insatserna på Bergs tillkommit med grund i att verksamheten utifrån analys sett behov av de insatserna. Uppföljning och analys anges även ske löpande i dialog med externa samverkansparter. Till projektet *Gränsgångare* sker som nämnts ovan även följeforskning.

Bedömning

Sker det en tillfredsställande uppföljning, utvärdering och analys av insatsernas resultat och effekter?

Bedömning: Ja

Av granskningen framgår att det sker en löpande uppföljning mellan handläggare och coach som grund till att stötta individer i deras stegförflyttning. Vi kan även se exempel på att utförd analys på en aggregerad nivå resulterar i nya insatser i form av verksamheten inom Bergs.

Vår bedömning är även att den analys som presenterades under år 2022 har bidragit till att medvetandegöra framgångsfaktorer som verksamheten arbetar vidare med i det dagliga arbetet.

⁷ I kommungruppen liknande kommuner socioekonomi, ingår förutom Mellerud även; Avesta, Emmaboda, Norberg, Olofström, Säffle, Söderhamn och Åmål. Angivet resultat utgör ett snitt för kommungruppen.

Vi kan av statistiken i Kolada inte identifiera några direkta negativa avvikelser i jämförelse med vald kommungrupp. Vi kan konstatera att antalet deltagare i arbetsmarknadsinsatser i Melleruds kommun år 2022 var betydligt fler än i socioekonomiskt jämförbara kommuner.

Vi bedömer att delårsrapporten för arbete och integration berör både verksamhet och ekonomi och den innehåller även en rapportering av verksamhetens nuläge och en övergripande framtidsanalys.

Samverkan, internt och externt

Revisionsfråga 4: Finns det välfungerande rutiner för samverkan med relevanta samverkansparter, såväl internt som externt?

lakttagelser

Intern samverkan

Den interna samverkan består dels av arbetet med handläggarna inom ekonomiskt bistånd, dels med arbetsplatser för deltagare i den kommunala verksamheten. Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsverksamheten är som nämnts tidigare samlokaliserade och har regelbunden kontakt i individärenden, vilket lyfts fram som något positivt. Samtidigt lyfts nackdelar fram med att associeras mer med socialtjänsten än arbetsmarknaden och näringslivet, som samlokaliseringen kan antyda. Tidigare lokaler var mer öppna och tillgängliga. Nu i och med den nuvarande placeringen finns mer bestämda öppettider och låsta dörrar av förklarliga skäl. I övrigt har personalen inom arbetsmarknadsverksamheten och handläggare för ekonomiskt bistånd samma verksamhetssystem, vilket anses underlätta samverkan och uppföljningen av individärenden.

Vad gäller den interna samverkan kring *“Rutin för aktualisering av personer till Lotsen, Bergs Fryken”* syftar rutinen till att säkerställa och skapa goda förutsättningar för samverkan både inom Arbete- och integrationsenheten respektive Öppenvårdsenheten.

I intervjuerna anges att samverkan fungerar bra och att åsikten är att det finns tydliga rutiner. Praktikplatser för arbetsträning möjliggörs på olika arbetsplatser inom kommunen med det framgår att det oftast är lättast i samverkan med vård- och omsorg.

Handlingsplan för att främja kommunens integrationsarbete

Som ovan nämnts finns en *“Handlingsplan för kommunens integrationsarbete”* som är under revidering. Inom ramen för den finns beskrivningar av samverkan internt vad gäller praktikplatser ute i de olika verksamheterna. I dagsläget beskrivs att handlingsplanen inte följs vad gäller detta, och att det skulle underlätta om det fanns utnämnda kontaktpersoner för integration i samband med mottagande av individer i etablering på respektive arbetsplats. Detta skulle underlätta integrationen via såväl praktik som vid olika typer av anställning, enligt intervjuerna.

Extern samverkan

I Melleruds kommun har, enligt intervjuer, såväl extern som intern samverkan en grund i sekretesslättnad i de fall individen samtycker till detta. Detta begärs in via underskrift av en lokal motsvarighet till samordnad individuell plan (SIP). Den lokala motsvarigheten kallas *“Gemensam individuell plan”*, och omfattar inte vården, som SIP gör. Granskningen har erhållit rutinen *“Intern samordning i enskilda ärenden - Gemensam individuell*

plan” (daterad 2022-01-17) som är till för en sådan planering. Syftet är att den verksamhet genom vilken individen har en insats, ansvarar för att säkerställa att planering och utförande av insatserna samordnas. Ansvaret innefattar att utifrån behov sammankalla relevanta parter och individen till ett gemensamt planeringssamtal. Rutinens syfte är att säkerställa att alla individer med behov av olika insatser inom socialtjänsten ska få sina insatser samordnade genom den gemensamma individuella planen - (GIP). Samtyckesblanketten kring GIP-processen innehåller bland annat en möjlighet att lista med vilka aktörer samtycket om sekretesslättningen gäller. Granskningen har även erhållit blanketten som kallar olika parter till ett GIP-möte. Avvikelse från detta kan noteras som t.ex. när gemensam individuell plan inte erbjudits eller rutinen inte följs. Vid avvikelse meddelas enligt rutinen överordnad chef.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har en överenskommelse med Melleruds kommun (daterad 2022-12-07). Syftet med överenskommelsen är att samverka enligt den framtagna modellen för att förbättra kompetensförsörjningen, och påskynda individernas etablering i arbetslivet. Samverkan ska enligt överenskommelsen ske om individen behöver insatser för etablering på arbetsmarknaden från Arbetsförmedlingen eller kommunen. Samverkan ska också ske om arbetsgivare har svårt att rekrytera eller vill bredda sin rekryteringsbas. Enligt överenskommelsen är kommunens och Arbetsförmedlingens åtagande att de genom denna överenskommelse ska arbeta tillsammans utifrån den organisering och struktur som beskrivs i dokumentet. Det operativa arbetet beskrivs i en bilaga som granskningen efterfrågat. Granskningen har som svar på detta erhållit en processbeskrivning av samverkan som heter *“Process Samverkan Mellerud”*. Processbeskrivningen avser samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Melleruds kommun och redogör bland annat för arbetsprocesserna för unga, (16–28 år) och vuxna, (30–65 år) på Arbetsmarknadsenheten. Den totala tidsåtgången för unga är på ca 12 månader, med tidsatta delmoment på mellan 1 h och 14 dagar. Detsamma gäller för momenten för målgruppen vuxna. Utfallet för insatsen beskrivs vara jobb, studier eller fortsatt planering. I övrigt presenteras också ett flertal sociala företag, studieförbund och organisationer för arbetsintegrering.

I överenskommelsen beskrivs att Arbetsförmedlingen i samverkan med kommunen bidrar med personella resurser i form av arbetsförmedlare specifikt för Melleruds kommun. Arbetsförmedlaren som arbetar i samverkan har även till uppdrag att utifrån behov upprätta en gemensam planering för individer inom målgrupp för samverkan i respektive kommun. Vid behov av uppföljning och beslutsfattande kring insatser för dessa individer, finns det enligt överenskommelsen utsedda kontaktpersoner på Arbetsförmedlingen som hanterar ärendet. Arbetsförmedlingen avsätter enligt dokumentet också en namngiven företagsrådgivare som kompetens i allt arbete med *“Jobbspår”* inom respektive kommun. *“Jobbspår”* är en verksamhet inom Arbetsförmedlingen som handlar om att kompetensutveckla individer till yrken utifrån arbetsmarknadens behov. *“Jobbspår”* är en utbildningssatsning inom vuxenutbildningen.

I intervju med Arbetsförmedlingen framkommer att jobbspår är ett sätt att rusta dem med såväl ingen som med gymnasial utbildning att kompetensutvecklas. Detta arbete skulle enligt Arbetsförmedlingen kunna utvecklas ytterligare, samt öka samverkan med kommunens olika förvaltningar. Detta inte minst utifrån att Melleruds kommun är en av de största arbetsgivarna i kommunen. Ambitionen med *“Handlingsplan för att främja*

kommunens integrationsarbete” om en ansvarig person på varje enhet, är enligt intervjun med Arbetsförmedlingen ett exempel på det som skulle kunna utvecklas ytterligare. I övrigt ansvarar Arbetsförmedlare enligt överenskommelsen för lönestödsfrågor. I intervjuer framkommer att samverkan enligt överenskommelsen är väl fungerande.

Enligt överenskommelsen med Arbetsförmedlingen finns i Dalslandskommunerna en hållbar samverkansstruktur, som leder till att människor med försörjningsstöd når egen försörjning. En grundförutsättning som beskrivs är att det finns samverkansstrukturer för flerpartssamverkan och att detta tillgodoser människors behov av samordnat stöd i arbetslivsinriktad rehabilitering. I intervju beskrivs att uppföljningen av Dalslandssamverkan sker systematiskt via styrgruppsmöten, som träffas två heldagar per termin. Arbetsgruppen består av deltagare från alla parter som också träffas två gånger per termin. På individnivå sker, enligt intervjun med Arbetsförmedlingen, en samverkan kring individer som antingen har insatser från kommunen eller där kommunen kan erbjuda arbetsmarknadsinsatser.

Styrgrupp och arbetsgrupp med Arbetsförmedlingen

Samverkan med Arbetsförmedlingen beskrivs vara en styrgrupp som träffas tre gånger per termin. Deltagarna från Melleruds kommun är enhetschef för arbetsmarknadsenheten (AI) och Individ- och familjeomsorgen (IFO) samt rektor för vuxenutbildningen (VUX). Utökad styrgrupp träffas en gång per år och då deltar, utöver enhetschef AI och IFO, även rektor för VUX, socialnämndens ordförande samt verksamhetschef. Utöver styrgruppen beskrivs en kommungrupp i överenskommelsen som enligt den träffas tre gånger per termin. I denna grupp representeras enhetschefen för AI och IFO i Mellerud och rektor för VUX Melleruds kommun.

Samordningsförbundet

I intervjuer framkommer att Samordningsförbundet tillhandahåller arbetsförmågeutredningar och rehabvägledare för bland annat Melleruds kommun. Rehabvägledare kan vara med individen under såväl jobbsökande som vid introduktion på insats eller anställning. Denna insats är aktuell när kommunen eller annan remitterande instans har uttömt alla sina möjligheter att få individen i självförsörjning. I dagsläget är 18 deltagare aktiva och ett 30-tal är i kontakt med Samordningsförbundet. Dessa är remitterade från Melleruds kommun. Motsvarande en halvtidstjänst på Samordningsförbundet finns för Melleruds kommun. Rehabvägledaren är tillgänglig för individer remitterade av Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, vården och Melleruds kommun. Individerna ska vara folkbokförda i Melleruds kommun men kan remitteras från alla fyra parter. Detta gäller även för arbetsförmågeutredning.

Utöver detta har granskningen erhållit *“Avtal gällande arbetsmarknadskonsulent”* som utför uppdrag som finansierat av Samordningsförbundet Väst via ESF⁸-projekt *“Gränsgångare”*. Parterna i avtalet är Samordningsförbundet och socialtjänsten i Melleruds kommun. Kommunen avsätter eller tillhandahåller en 50% tjänst som arbetsmarknads-konsulent/rehabvägledare som förbundet finansierar och ersätter kommunen för. Även omfattningen i timmar för rehabvägledare mellan åren 2023–2025 och omfattningen till

⁸ Svenska ESF-rådet är myndigheten som förvaltar den Europeiska socialfonden. De driver utveckling och innovation för en inkluderande arbetsmarknad. Från <https://www.esf.se/> 2023-10-26.

30 deltagare presenteras. Rehabvägledaren har sin anställning hos Melleruds kommun, men utför uppdrag för Samordningsförbundet Väst under tiden i projektet. Detta avtal gäller från 2023-02-01 och till 2025-10-31. I intervjun med Samordningsförbundet framkommer att projektet skapar förutsättningar för ett mer lokalt och individnära stöd för de deltagare som ingår i projektet. Syftet är att erbjuda ett nära och samlat stöd för individerna och för att stärka den lokala samverkan runt individerna. Detta till skillnad från när olika myndigheter tar över ansvaret från varandra i takt med att de uttömt sina resurser. I intervjuer med Samordningsförbundet framkommer att projektet fungerar väl. Uppföljning av projektet har enligt uppgift har skett (19/10) och kommer att ske regelbundet under hela projektiden. De kan dock inte se några tydliga och större resultat ännu, då det handlar om långa processer i arbetet med de individer som ingår i projektet. Enligt uppgift från samordningsförbundet och vid tillfället för granskningen, har 4 deltagare från Melleruds kommun inskrivna i projektet avslutats, varav 3 till arbete.

I dokumentet *“ESF-projekt ”Gränsgångare” Samordningsförbundet Väst Bilaga 6”* beskrivs att det i behovsanalysen de senaste 4–5 åren har framkommit att det är samverkan som behöver utvecklas. Den samverkan som tidigare fanns med Arbetsförmedlingen var enligt dokumentet begränsad. Dokumentet tar även upp det förändrade uppdraget för såväl Arbetsförmedlingen som för kommunen vad gäller ansvar för den lokala arbetsmarknadspolitiken. Syftet med projektet är enligt samordningsförbundet att stärka det individnära stödet runt individer boende i Melleruds kommun. Detta ska ske bland annat genom nära samarbete mellan kommunens arbetsmarknadsverksamhet och dess rehabvägledare/arbetsmarknadskonsulent som projektet finansierar och Samordningsförbundets Rehabvägledare. Samordningsförbundet beskriver att följeforskaren ska studera rollen som rehabvägledaren har och deras förutsättningar att verka i de organisatoriska mellanrummen. De professioner som arbetar i de organisatoriska mellanrummen benämns som ”Gränsgångare” och ska utveckla det individuella stödet och skapa ett individnära och tidigt rehabiliterande stöd.

Avvikelser i extern samverkan

Om någon av parterna i Samordningsförbundet inte deltar i enlighet med överenskommelsen, så finns ett system för att göra en Lex Heller⁹- anmälan. Det innebär att man systematiskt samlar in information om de tillfällen då samverkan inte fungerat och i stort och smått försöker se mönster och hitta angreppssätt och underlag för diskussioner mellan Samordningsförbunden och medverkande parter; Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och de nio medlemskommunerna varav Mellerud är en. Enligt dokumentet *“Lex Heller – Systematisk förbättringsverktyg för samverkan i Samordningsförbund* är Lex Heller tänkt att komplettera andra sätt som förbunden hanterar samverkansutmaningar. Det är med andra ord inte det enda sättet som utmaningar diskuteras inom Samordningsförbundet.

⁹ Namnet på verktyget anspelar på författaren Joseph Heller, som skrev romanen Moment 22. Moment 22 anspelar i dagligt tal till en inlåsnings effekt för individen på grund av olika regelsystem/lagar. dokument *“Lex Heller – Systematisk förbättringsverktyg för samverkan i Samordningsförbund”*.

Av intervju framgår att Lex Heller-ärenden bland annat diskuteras vid förbundschefsträffar där flera förbund finns representerade. I kontakt med samordningsförbundet framkommer att ärenden diskuteras och hanteras i flera led, i förbundets beredningsgrupp, i styrelsen men också i förbundschefernas nätverk. Detta ger enligt intervju en överblick och visar om det finns ett mönster och ses som ett effektivt sätt att ta upp samverkansutmaningar och effekterna av det beskrivs som positiva.

I intervjuerna med förvaltningen beskrivs att samverkan med Samordningsförbundet och Arbetsförmedlingen är välfungerande. Det finns fler utmaningar avseende samverkan med vården. Detta samarbete under uppbyggnad och även kontakten med försäkringskassan beskrivs kunna utvecklas ytterligare. I intervjun med representant från Arbetsförmedlingen framkommer att även de upplever att samverkan med Melleruds kommun fungerar väl. Det som kommunen enligt Arbetsförmedlingen skulle kunna arbeta mer med är det som handlingsplanen för integration tar sikte på. Även jobbspår och kompetensförsörjning för Melleruds kommun skulle enligt Arbetsförmedlingen kunna utvecklas.

Bedömning

Finns det välfungerande rutiner för samverkan med relevanta samverkansparter, såväl internt som externt?

Bedömning: Ja

Granskningen visar att det finns både styrning och tydliga strukturer för samverkan.

Vi bedömer att det finns välfungerande rutiner för såväl intern som extern samverkan. Vi ser även positivt på att det finns ett avvikelssystem som grund till att säkerställa ett välfungerande samverkanssystem i relationen till samordningsförbundet.

Vi noterar att arbetet med kommunens integrationsarbete är under utveckling genom revideringen av kommunens integrationspolicy. Vi bedömer att det är positivt då granskningen visar att det utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv finns behov av att utveckla arbetet med att bland annat skapa platser för arbetsträning och praktik både internt i kommunen och externt.

Återrapportering till socialnämnden

Revisionsfråga 5: Sker det en tillfredsställande åtterrapporering till socialnämnden?

Iakttagelser

Arbetsmarknadsenhetens arbete nämns som tidigare beskrivits i "Delårsbokslut 2023 Arbete och integration". Socialnämnden tar enligt intervjuer och protokollsgenomgången inte del av denna delårsrapport. I intervjuer framgår att det väsentliga inkluderas i nämndens övergripande delårsrapport. I Socialnämndens delårsrapport, som nämnden tar del av 2023-09-25 § 145, presenteras ingen information om arbetsmarknadsenhetens arbete.

Granskningen har erhållit materialet som presenterades i samband med bokslutet 2022 som innehåller en redovisning av bland annat samverkan med Samordningsförbundet. Företrädare för presidiet beskriver att nämnden följer arbetsmarknadsenhetens arbete genom att följa antalet hushåll med ekonomiskt bistånd och kostnader för ekonomiskt bistånd. Utöver det anges att nämndens uppföljning är riskbaserad och att fokus läggs

på områden där nämnden kan se avvikelser. I intervjun framkommer samtidigt delade meningar om ovanstående nyckeltal ger en tydlig bild av arbetsmarknadsarbetet eller om det enbart ger en bild av utvecklingen av kostnad för försörjningsstöd och antal bidragshushåll. Det framgår även att det finns ledamöter som önskar en tydligare uppföljning av verksamheten.

2023-08-15 20, § 164 får socialnämnden en delredovisning av ärende gällande ordförandeinitiativ om framtagande av ny integrationspolicy i Melleruds kommun. Arbetsutskottets beslut förutom att godkänna redovisningen, var att också ge socialchefen i uppdrag att redovisa ärendets progression för kommunstyrelsens arbetsutskott senast den 5 december 2023, samt att förvaltningen får i uppdrag att ta fram ett förslag till strategi för social hållbarhet. I intervjuer framkommer att arbetet med en social hållbarhetspolicy som ersätter integrationspolicyn är under arbete.

I presentationen till sammanträdet 2022-03-29 § 45 där ekonomiskt bistånd följdes upp, beskrivs att samverkan leder till bra kartläggning på AME. Även fördelarna med ett bra nätverk och samarbete med företag både externt och internt lyfts fram.

Uppföljning av extern samverkan

Samordningsförbundet rapporterar in statistik på individ- och aggregerad nivå till nationellt center för samordningsförbunden. Enligt protokollsgenomgången tar nämnden inte del av denna statistik. I kontakt med socialnämndens presidium framkommer att ordförande sitter som ersättare i samordningsförbundets styrelse, och rapporterar om sin närvaron samt informerar övergripande från mötena, då de träffarna inte är av verksamhetskaraktär utan mer av organisatorisk karaktär. När det gäller resultat brukar kommunen få redovisning av samordningsförbundet direkt från tjänstepersoner till nämnden, kommunstyrelsen eller till kommunfullmäktige. Mottagaren har varierat över tid. Granskningen har inte kunnat styrka eller spåra detta i protokollsgenomgången.

På förvaltningsnivå följer samordningsförbundet med AME upp remitterade personer till samordningsförbundet en gång i veckan. Den uppföljning kommer inte nämnden till del. En sammanställning av hur många som remitteras till Samordningsförbundet presenteras enligt intervjuerna inte för nämnd.

Dalslandskommunernas styrgrupp träffas två gånger per termin. Granskningen har erhållit minnesanteckningar från styrgruppsmötet i oktober 2023, där Melleruds arbetsmarknadsinsatser och progressionen bland individer bland annat redovisas. Detta arbete tar nämnden inte del av, enligt protokollsgenomgången.

Bedömning

Sker det en tillfredsställande återrapporering till socialnämnden?

Bedömning: Nej

Vi bedömer att den formella återrapporeringen till socialnämnden avseende arbetsmarknadsverksamheten inte är helt tillfredsställande. Detta rör såväl intern som extern samverkan kring arbetsmarknadsinsatser men även hur arbetsmarknadsverksamhetens arbete utvecklas som helhet. Vi noterar att det i vår granskning framkommer att socialnämndens presidium anser sig följa arbetsmarknadsinsatserna inom ramen för uppföljningen av ekonomiskt bistånd och antal biståndshushåll men att det

finns delade meningar om i vilken grad det ger en tydlig bild av arbetsmarknadsverksamhetens utveckling.

Det framgår även att nämndens uppföljning utgår ifrån ett riskbaserat perspektiv och framför allt fokuserar på områden där det finns avvikelser. För att nämnden ska kunna identifiera avvikelser kopplade till arbetsmarknadsverksamheten anser vi att den tydligare behöver följas upp än genom berörda nyckeltal. Vi anser därför att nämnden behöver utveckla sin uppföljning inom området.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Melleruds kommun genomfört en granskning av arbetsmarknadsarbetet. Granskningens syfte har varit att granska om socialnämnden säkerställer en ändamålsenlig och effektiv styrning och ledning av arbetsmarknadsverksamheten.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden *i allt väsentligt* har säkerställt en ändamålsenlig och effektiv styrning och ledning av arbetsmarknadsverksamheten.

Rekommendationer

Utifrån de iakttagelser och bedömningar som vi har gjort i granskningen önskar vi lämna följande rekommendationer:

- Överväg att fastställa mål och nyckeltal med direkt koppling till arbetsmarknadsverksamheten för att tydliggöra styrningen och underlätta uppföljningen.
- Säkerställ att det årligen finns en handlingsplan för socialnämndens verksamhet enligt direktiven i styr- och ledningssystemet.
- Förtydliga ansvarsfördelningen i reglementen mellan socialnämnden och kommunstyrelsen, vad gäller ansvaret som arbetslöshetsnämnd, enligt Lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd.
- För att säkerställa tillräcklig intern kontroll bör nämnden utveckla sin uppföljning av arbetsmarknadsverksamhetens utveckling, resultat och hur samverkan, både internt och externt, fungerar.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det tydliga mål, riktlinjer och rutiner för verksamhetens arbete?	<p>Ja: Med grund i de iakttagelser vi gjort i styrdokument och intervjuer är vår samlade bedömning att det finns en tydlig styrning av arbetsmarknadsverksamheten. Socialnämnden bör dock överväga att utveckla mål och indikatorer för verksamheten samt säkerställa att det årligen finns en handlingsplan för nämndens verksamhet.</p>	
2. Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning för verksamhetens arbete?	<p>Ja: Med utgångspunkt i våra iakttagelser, både av informationen i de olika styrdokument vi har tagit del av samt av vad som framgår i intervjuerna, är vår bedömning att det finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning för verksamhetens arbete.</p> <p>Vi noterar att det finns behov av att se över reglementen avseende ansvaret för att vara arbetslöshetsnämnd.</p>	
3. Sker det en tillfredsställande uppföljning, utvärdering och analys av insatsernas resultat och effekter?	<p>Ja: Av granskningen framgår att det sker en löpande uppföljning mellan handläggare och coach som grund till att stötta individer i deras stegförflyttning. Vi kan även se exempel på att utförd analys på en aggregerad nivå resulterar i nya insatser i form av verksamheten inom Bergs.</p> <p>Vår bedömning är även att den analys som presenterades under år 2022 har bidragit till att medvetandegöra framgångsfaktorer som verksamheten arbetar vidare med i det dagliga arbetet.</p> <p>Vi bedömer att delårsrapporten för arbete och integration berör både verksamhet och ekonomi och den innehåller även en rapportering av verksamhetens nuläge och en övergripande framtidsanalys.</p>	

4. Finns det välfungerande rutiner för samverkan med relevanta samverkansparter, såväl internt som externt?

Ja: Vi bedömer att det finns välfungerande rutiner för såväl intern som extern samverkan. Vi ser även positivt på att det finns ett avvikelssystem som grund till att säkerställa ett välfungerande samverkanssystem i relationen till samordningsförbundet.

Vi bedömer att det finns välfungerande rutiner för samverkan med externa samverkansparter.

5. Sker det en tillfredsställande återrapportering till socialnämnden?

Nej: Vi bedömer att den formella återrapporteringen till socialnämnden avseende arbetsmarknadsverksamheten inte är helt tillfredsställande. Detta rör såväl intern som extern samverkan kring arbetsmarknadsinsatser men även hur arbetsmarknadsverksamhetens arbete utvecklas som helhet.

24-01-12

Lars Dahlin

Peter Aschberg

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org. nr 556029–6740) (PwC) på uppdrag av Melleruds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2023-04-17. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.